

פרק החובל

מתניתין:

שמבארת המשנה להלן.

ג. **בריפוי** [דמי רפואתו].

ד. **בשבת**, הם דמים שהוא מפסיד מחמת חוליו, שאי אפשר לו לעסוק במלאכה בזמן שהוא חולה, עד שיתרפא מן החבלה.⁽⁴⁾

תשלומי ריפוי ושבת נלמדים ממה שנאמר [שם יח – יט]: "וכי יריבון אנשים, והכה איש את רעהו באבן או באגרוף, ולא ימות ונפל למשכב. אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה, רק שבתו יתן ורפא ירפא".

ה. **ובושת**, שנאמר [דברים כה יא – יב]:

ב-ג אדם החובל בחבירו,⁽¹⁾ חייב לשלם לו תשלומים, עליו, על שחבל בו,⁽²⁾ משום⁽³⁾ חמשה דברים:

א. חייב בתשלום הנזק, שנאמר [שמות כא כד]: "עין תחת עין, שן תחת שן, יד תחת יד, רגל תחת רגל", ולהלן יתבאר שאין כוונת הכתוב לנטילת אבר ממש, אלא שנותן לו החובל דמי עינו ושינו.

ב. **בצער**, שנאמר [שם כה]: "כויה תחת כויה, פצע תחת פצע, חבורה תחת חבורה". ואף כאן אין מצערים אותו במקום מה שהוא ציער, אלא משלם הוא את ערך הצער, וכפי

2. הא דלא קתני "חייב לו" מילתא אגב אורחא קא משמע לן דאף החובל בעצמו, איסורא קעביד, וחייב הוא [עליו] על מה שעשה לעצמו — "מלאכת שלמה".

3. הא דלא קתני חייב חמישה דברים, מילתא אגב אורחא קא משמע לן, דלאו דוקא לעולם חמישה, כי משכחת לה שאינו מתחייב אלא ארבעה, שלשה, שנים או אחד מהן כדאיתא בירושלמי — "מלאכת שלמה".

4. אין חיוב "שבת" כסתם נזקי ממון, דהא הוי רק מניעת ריוח וגרמא בעלמא דפטור בכל מקום, ואין כאן "ממון הנפסד" שיתחייב המזיק להשלימו, אלא הוי גזירת הכתוב לחייבו בתשלומין — על פי הגר"ח שם. וראה ברמב"ן [דינא דגרמי" עמוד קפה בהוצאת מערבא]

1. כתב ב"חידושי רבינו חיים הלוי" [הלכות טוען ונטען]: חלוק דין חבלות משאר נזקי ממון, דבשאר נזקי ממון עיקר חיובו הוא הממון עצמו שהפסידו, ומחמת חיוב זה הוא שמתחייב בתשלומין, שהם חליפי ממונו שהפסיד, אבל חבלות אין ענינם להשלים את הממון הנפסד, אלא שחייבתו התורה בתשלומין מגזירת הכתוב כפי שיווי הנזק.

ובחידושי רבי אריה ליב מאלין [סימן עה עמוד קפ] הוסיף בטעמו של דבר: הרי בשאר נזקי ממון שייך להשלים את חסרונו של הניזק, וגדר חיובו הוא להשלים את ההיזק על ידי הממון שהוא משלם, אבל בנזק של אדם, הרי אף אחרי התשלומין עדיין לא נשלם הזיקו בזה, אם כן אין עניינו השלמת החסרון והנזק, אלא הוא חידוש התורה לחייבו לשלם.

וראה עוד להלן הערה 19 מה שהובא בשם חידושי רבי שמואל.